

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača za leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Ne zaprete reklamacije so poštnine proste.

Današnja številka obsega 10 strani in Gospodarske Novice.

Kdor takoj vpošlje 1 krono
dobiva Slov. Gospodar do konca leta.

Kdo še manjka?

Slovensko katoliško časopisje se je zadnji čas, kar je pač samoumevno, veliko bavilo s hrvaško-slovenskim katoliškim shodom. Na njem se je podalo toliko novih misel, začrtalo toliko lepih načrtov, stare resnice se razglašale v tako krasni obliki, da je vsak katoliški časniki moral postati ob teh dogodkih ter jih naznaniti v svojih predelih. Saj zadnji katoliški shod v Ljubljani ni vzbudil samo pri Slovencih in Hrvatih občudovanja, ampak po celi Avstriji. Nemški katoliški časniki očitajo nemški javnosti, da je cel nemški narod v Avstriji, ki šteje okoli 9 milijonov, poslal na katoliški shod v Lincu komaj 5000 zastopnikov, a majhen katoliško-slovenski narod vsaj 5krat več. Katoliški slovanski narodov v Avstriji pa gledajo na naš shod kot na vzor, katerega si skoro ne upajo do seči. Češki katoliški listi odkrito priznavajo, da so slovenski katoliki prevzeli vodstvo katoliškega gibanja med Slovani, poljski listi pa se veselijo, ker se je na tem shodu našlo v bratskem obsevu vse slovanstvo, ki ne škili preko avstrijskih mej.

Toda ko smo se mi veselili, je sejal sovražnik ljuliko med pšenico. Bolj kakor kedaj poprej so liberalni časniki in agitatorji delali v tem času za razširjenje svojega časopisja. Z mladeniško gibčnostjo so pisali in delali za svoje liste. V liberalne vrste se je zaneslo novo navdušenje za časopisje, in to navdušenje že rodi svoje sadove; liberalni časniki zahajajo v slovenske hiše, v katerih jih prej ni bilo.

Čisto jasno se vidi pot, po kateri hočejo spraviti liberalni generalni svobodomiselstvo med naš narod. Trojna je ta pot: snovanje cirilmetodovih podružnic, v katerih se goji čista narodnost s popolnim preziranjem verskega naziranja, ustanavljanje sokolskih društev, v katerih se že vcepja svobodomiselstvo, in tretja pot je liberalno časnikiarstvo, ki odkrito in brez ovinkov seje seme prostomiselstva med slovenski narod.

Cirilmetodarstvo, sokolstvo in liberalno časopisje, to so punčica v očesu vsakega spodnjestajerskega

ga liberalca. Taktika, katero zasledujejo liberalci pri svojem delu, ni neumna. S cirilmetodarstvom premočijo marsikatero in nerazsodnega človeka. S sokolstvom lovijo osobito mladino v svoje zanke, s časopisjem pa vse to delo pospešujejo in dovršujejo. Časnikarska naloga je najvišja naloga, zato tudi taka skrb za razširjenje liberalnega časopisja.

Rekli smo, da liberalna taktika ni neumna. Toda obenem je tudi tako jasna, da bi morali biti slepi in gluhi, ako bi ne spoznali, kam meri. Liberalci se pripravljajo, da vzamejo pri prihodnjih deželnozbornih volitvah posest od našega ljudstva. Celo ljudje med liberalci, ki se že leta niso premaknili iz svojih, s kmečkim denarjem bogato opremljenih pisarn, so začutili zopet mladost v svojih starih kosteh in se pehlajo okoli po domovini za cirilmetodarijo in sokolstvo in časopisje. Vse zastoni, vse brez ekspenzarjev, tudi žrtve doprinašajo, saj se gre za boj proti preklicanemu klerikalnemu zmaju!

A na naši strani? Posebno, kar se tiče časopisja, bi se med nami lahko mnogo več storilo. Mnogo naših pristašev nima nobenega našega časopisa in kadar pridejo burni časi, takrat dajejo taki ljudje največ dela, ker cineajo med resnico in neresnico, med katoliško in protikatoliško stranko. Vsaka liberalna laž jim zmede glavo. Skrbimo za te ljudi že sedaj in prigorvarjamo jim, da se naročijo na katoliški politični časnik. Preglejmo te dni svoje vasi in kraje, preglejmo vrste naročnikov na katoliške časnike, stavimo si resno vprašanje: Kdo še manjka?

Pridobimo našim listom še ta mesec novih naročnikov. Ne spimo, ko liberalci sejejo!

Kako govori katoliški učitelj?

Noben govor na katoliškem shodu menda ni segel zborovalcem tako globoko v srce, kakor govor učitelja Jankota Grad, ki je govoril o predmetu: Katoliški učitelj. Kaj smo? Kaj hočemo? Kaj moramo biti... Njegove besede so bile navdahnjene s tako plemenitostjo, s tako nežnostjo, s tako ganljivo prepričevalnostjo, da so se mu poslušalci nehoti udajali in mu sledili z največjim zanimanjem. Solze veselja in ginjenosti, kako vzvišeno pojmi ta krasni govornik svoje stanovsko znanje, so napolnjevale očesa udeležencev. Ko je končal, se navdušenje ni hotelo poleči. Odlični gostje in tovariši-učitelji so hiteli k njemu, da mu častitajo in se mu zahvalijo na krasnih besedah.

je prihodnost Avstrije na jugu. Za njegovega časa so že mislili na izgon Turkov iz Evrope. Če bi bil prišel za njim le še en izvrsten državnik, ki bi bil izvajal njegove načrte, tedaj bi bili Turki že davno v Aziji. In Avstrija bi bila dandanes prva, če ne edina moč na Balkanu! Toda za slavnim princem ni bilo sposobnih in dalekovidnih mož, zato so njegovi načrti padli ž njim v grob.

Tudi cesar Jožef II. (1780—1790) je bil hud nasprotnik Turčije. Še pod njim je l. 1789 slavni Lavdon osvojil mesto Belgrad. Toda ponemčevalna politika tistega časa, je na jugu, zlasti na Hrvaškem, izzvala najhujši odpor. In ta ponemčevalna politika je ostala na dnevnem redu od tistega časa do dandanes. Ob enem se je Avstrija sprijaznila z gnilo Turčijo. Starokopitni minister Metternich, ki je vodil 40 let avstrijsko politiko, je bil nem in gluha za stok in jok uboge „raje“ v turški sužnosti. In istih misli je sedanjí predstavitelj naše zunanje politike.

Dedščino osvobojenja Slovanov izpod turškega jarma pa je za prince Evgenom prevzela Rusija. Ta je od l. 1790 do l. 1878 v nešteti slavnih zmagah vzela Turčiji kos za kosom ter osvobodila narod za narodom.

V.

L. 1877 sem bil še celo mal deček, a prav dobro se spominjam, kako so ljudje govorili o rusko-turški vojski. Povsod je bilo veliko veselje, ker so Rusi tako naklestili Turka. Pozneje sem govoril o tem z gospodom, ki je bil ravno takrat navzoč v neki nemški družbi, ko se je bila raznesla vesela vest, da je Plevna padla. Ni mi mogel opisati, kako so bili Nemci vsled te vesti razburjeni in potrti. Nemci so namreč takrat sočustvovali s Turki; pa ne le Nemci, ampak tudi Madžari in Angleži. Angleži so se zdaj spa-

Da bodo naši čitatelji spoznali, kakšni bi morali biti naši štajerski učitelji, prinašamo odlomke iz prelepega Gradovega govora:

Kdo izmed vas se ne spominja onih blaženih časov, ko je čul iz materinih ust prve molitvice, onega trenotka, ko je stopil sredi med stariši prvič h Gospodovi mizi, zadnjih materinih besedi: „Bodi veren!“

Katoliškemu učitelju je vera vzor, ona mu je vir, iz katerega črpa (zajemlje) moči za svoje neumorno delo. Katoliški učitelj prizna sam prvi oblast Stvarnika in zato jo more le on vcepiti v otroška srca. Izpostavljen pa je zasmehovanju. Razna imena in psolve lete nanj; ali naj se jih ustraši? Ne! Zalihog, da so naši lastni tovariši, ki nas najbolj blatijo in nam kriče, da smo izdajalci.

Oni so zavrgli ta materni testament, zato jih grize črv in odtod izvirajo vse psolve. Ali smo hinavci, če se zvesto držimo materinih besedi, če iščemo tolažbe v molitvi, če stopamo z mladino k obhajalni mizi. Saj smo vendar prisegli, da bomo nam izročeno mladino versko vzgajali. Kdo bo pa versko vzgajal, če ni sam veren. Ne bojmo se sovražnih puščic. Ker smo vzgojitelji Kristusovi, moramo biti tudi vojaki Kristusovi. Katoliški učitelj vzdika s katehetom: Le čez najino truplo imate pot do otroških src s svojim protiverskim truplom. Moderni (novodobni) učitelji vidijo v otroku neko bitje, katero skušajo nabasati z novodobnimi vedami, katoliški učitelj pa vidi v njem podobno božjo. Kje naj dobi za svoje delo milosti kakor v molitvi, kje naj se odpočije, če ne na presvetem Srcu Jezusovem. On ve, da je les križa v šoli najboljši vzgojitelj. Le katoličan ne pravi: Jaz delam le, za kolikor sem plačan. — On ne čepi le v šoli, ampak gre med narod. On dela za narod, ker ve, da stavi narod svoj up nanj. Pravijo, da so vzori izginili, a v srcu katoliškega učitelja ne izginjajo vzori. Dobro je naše ljudstvo, a ima tudi napake. Pri nas posebno pijančevanje. Katoliški učitelj vidi pogubonosne vplive in zastavi vse moči, da se ustavi to zlo. Katoliški učitelj bodi organizator, ne le narodov, ampak tudi svoj; in naj ne bo katoliškega učitelja, ki bi naj ne bil član naše Slomškove (učiteljske) zveze. Dolgo so delovali naši nasprotniki pod Slomškovo podobo, a zavrgli so jo. Sveta vera naj nam bo luč, materni jezik pa ključ do prave vzgoje. Tudi v društvi naj deluje katoliški učitelj. Če se ne plašijo nasprotniki truda za svoja društva, čemu bi pa ne sodeloval katoliški učitelj pri katoliških društvi. Pridno pa naj se izobrazuje s čitvom. V tem bodi tvoje geslo: Ne beri

Ptujska pisma.

(Sodobna premišljevanja).

(Dalje.)

Reči moramo, da so Slovani v turških vojskah dosti več storili za Nemce kot Nemci za Slovane. Ko so l. 1529 Turki napadli Dunaj, bilo je med dunajskimi brambovi več vojakov iz slovenskih dežel, med njimi naš slavní Janez Kacijanar, ki je s Slovenci branil takozvana „Koroška vrata“.

L. 1532 se je napolil sultan Soliman s silno armado naravnost proti Dunaju, da bi poiskal cesarja, toda vrli hrvaški junak Nikola Jurišić, „ki nemški ni znal niti brati niti pisati ter se je vselej cirilsko podpisoval“, mu je v mali trdnjavi Kisek na Ogrskem zaprl pot. Tri tedne je sultan oblegal trdnjavo, kri je tekla v potokih, a Jurišić se ni udal. Po tritedenskem brezuspešnem obleganju se je sultan vrnil nazaj v Carigrad in cesar je bil rešen. Rešil ga je slovenski junak Jurišić. Zato pa je sultan tem strašneje divjal po Štajerskem in Hrvaškem, vse je oropal ter odpejal seboj 30.000 kristjanov. Slovenca Kacijanar in Pavel Bakič sta pri Lipnici naletela na zadnji oddelek fer ugrabila veliko Turkov, konj in dragocenosti. In da so l. 1683 rešili Dunaj Slovani s slavnim poljskim kraljem Ivanom Sobieskim, ve že vsak otrok na slovenski zemlji.

Pozneje koncem 16. in 17. stoletja se je vsaj nekaj storilo za varstvo južnih dežel. Mnogi kraji na Hrvaškem, na Kranjskem in Štajerskem so se utrdili, skrbelo se je za orožje in municijo. Celo oddahnili so se pa južni Slovani za časa princa Evgena Savojškega. Princ Evgen je bil po rodu Francoz in najslavnejši avstrijski vojskovodja. Zmagal je Turke v slavnih bitkah ter jim vzel rodovitne dežele in lepa mesta. Poleg tega pa je bil državnik, ki je vedel, da

metovali, Nemci in Madžari so pa ostali dosledni, strupeni sovražniki vsega, kar je slovansko. Madžari so po plemenu in duhu sorodniki Turkov, zato so se v prejšnjih stoletjih vedno družili s Turki zoper avstrijske vladarje. Kakor so tlačili Turki vse druge narode, tako delajo še dandanes Madžari. Nobenih pravic ne dajo ne Slovakom, ne Srbom, ne Rumunom! Kako pa zatirajo v zadnjem času Hrvate, to presega vse meje, to je skandal za celo Evropo sploh in za Avstrijo še posebej. Slovanska „raja“ na Balkanu je postala svobodna, dobri hrvaški narod, „predzid krščanstva“, ki je toliko krvi prelil za Avstrijo, pa se v istem času zaslužni. Te krivice se bodo še hudo množevale!

Ni še dolgo tega, ko je pisala brezzoba graška židinja „Tagespošta“, da je na svetu ena sama država, ki od zadnjih slovanskih zmag nad Turki še trše pritiska na svoje slovanske državljane, in to je Rusija, ki ne da Poljakom nobene svobode. Grda židinja, udari se po zobeh! Poglej, kako delajo Madžari s Slovaki in Hrvati! Glej, kako tlačijo Nemci Poljake v nemškem cesarstvu! Pa saj ni treba iti tako daleč. Poglej na Koroško in Štajersko, kako se tlačijo prestolu udani Slovenci. Dr. Steinwender je rekel dne 11. julija 1897 v Celovcu na nekem shodu: Wir Deutsche können zwar dem Staate dienen, aber wir werden in keinem Staate die Dienerrolle spielen, denn wir sind ein Herrenvolk und zur Herrschaft müssen wir kommen“. Smisel tega stavka je: Mi Nemci smo gospodje, poklicani v to, da zapovedujemo drugim. — In tega se še dandanes držijo na Koroškem, kjer nimajo Slovenci nobenih pravic. Če na kolodvoru zahteva kdo vozni listek v slovanskem jeziku, že ga hočejo zapreti! Graška židinja, poglej na Koroško in pusti Rusijo v miru!

(Konec prihodnjš.)